

STUDIU **Cărți despre e-learning**

Prof. Andrei – Octavian Dobre

1. Adrian Adăscăliței: Instruire Asistată de Calculator. Didactică Informatică

Cerințele societății actuale, concurența acerbă pe piața muncii, precum și integrarea României în Uniunea Europeană impun acordarea unei atenții deosebite sistemului de învățământ românesc și tehnologiilor moderne de predare-învățare-evaluare. Mediile educaționale virtuale, educația deschisă și la distanță, bibliotecile și clasele virtuale sunt doar câteva dintre aspectele abordate de autor în volumul Instruire Asistată de Calculator. Dacă aveți nevoie de un termen tehnic care să definească esența viitorului în procesul de educație, acronimul IAC este cel mai potrivit. Pentru mulți, IAC înseamnă începutul unei noi ere în educație: acces rapid și universal la resursele educaționale. Manualul de față conține informațiile de care au astăzi nevoie specialiștii din educație, prezentate într-o manieră accesibilă dar în același timp și profesionistă. Este un ghid pentru acei oameni care vor să știe, să afle, să țină pasul cu noile tehnologii.

Instruirea asistată de calculator (IAC) este o metodă didactică sau o metodă de învățământ, care valorifică principiile de modelare și analiză cibernetică a activității de instruire în contextul noilor tehnologii informatice și de comunicații, caracteristice societății contemporane. Sinteza dintre resursele pedagogice ale instruirii programate și disponibilitățile tehnologice ale calculatorului (sistem de procesare a informației) conferă acestei metode didactice (metoda IAC) importante calități privind:

- informatizarea activității de predare-învățare-evaluare;
- îmbunătățirea instruirii prin intermediul unor acțiuni de gestionare, documentare, interogare;
- simularea automatizată interactivă a cunoștințelor și capacităților angajate în procesul de învățământ, conform documentelor oficiale de planificare a educației.

Metoda IAC valorifică următoarele operații didactice integrate la nivelul unei acțiuni de dirijare euristică și individualizată a activităților de predare-învățare-evaluare:

- organizarea informației conform cerințelor programei adaptabile la capacitățile fiecărui student/elev;
- stimularea cognitivă a studentului prin secvențe didactice și întrebări ce vizează depistarea unor lacune, probleme, situații-problemă;
- rezolvarea sarcinilor didactice prezentate anterior prin reactivarea sau obținerea informațiilor necesare de la resursele informatice apelate prin intermediul calculatorului;

- realizarea unor sinteze recapitulative după parcurgerea unor teme, module de studiu, lecții, grupuri de lecții, capitole, discipline școlare;
- asigurarea unor exerciții suplimentare de stimulare a creativității studentului.

Instruirea reprezintă activitatea principală realizată în cadrul procesului de învățământ conform obiectivelor pedagogice generale elaborate la nivel de sistem, în termenii de politică a educației. Instructorul proiectează o acțiune bazată pe patru operații concrete: definirea obiectivelor pedagogice, stabilirea conținutului, aplicarea metodologiei, asigurarea evaluării activității didactice/educative respective.

În primul capitol, autorul prezintă o viziune de ansamblu asupra Instruirii Asistate de calculator (IAC), învățării electronice (e-learning) și tehnologiilor de instruire. Următoarele două capitole se focalizează pe caracteristicile domeniului Instruirii Asistate de Calculator și asupra istoricului teoriilor proiectării procesului de instruire. Capitolul patru este dedicat teoriilor fundamentale ale proiectării instruirii și componentelor procesului de proiectare a instruirii. Capitolul cinci are ca obiectiv clasificarea programelor de instruire asistată de calculator iar diferite scenarii de desfășurare a învățământului sunt prezentate în capitolul șase. Rolul și funcțiile tutorelui în IAC sunt detaliate în cel de-al șaptelea capitol în timp ce capitolul opt prezintă modul de realizare a materialelor de studiu pentru IAC. În capitolul nouă se prezintă proiectarea funcțională a interfeței grafice cu utilizatorul elev. Metodologia de concepere, proiectare și realizare a programelor de instruire asistată de calculator face obiectul capitolului zece. Interacțiunile dintre elev și conținut și dintre elev și sistemul de instruire sunt prezentate în capitolul unsprezece. Comunicații mediate de calculator și navigabilitatea în domeniul de cunoștințe sunt discutate în capitolul doisprezece. Secvența pedagogică de structurare a unei discipline studiată on-line face obiectul capitolului treisprezece. Capitolul paisprezece prezintă succint modelul unui centru de învățământ IAC (online, elearning) iar elementele de standardizare a resurselor pentru IAC și elearning sunt discutate în capitolul cincisprezece. Volumul se încheie cu un glosar de termeni IAC folosiți în text și, în mod firesc, cu o bibliografie generală.

Publicarea manualului de Instruire Asistată de Calculator este o contribuție la reforma sistemului de învățământ românesc și vine în sprijinul tuturor participanților implicați în acest sistem: studenți, viitori sau actuali profesori candidați la titularizare, definitivat sau grade didactice.

Manualul de față conține informațiile de care au astăzi nevoie specialiștii din educație, prezentate într-o manieră accesibilă dar în același timp și profesionistă. Este un ghid pentru acei oameni care vor să știe, să afle, să țină pasul cu noile tehnologii. Zeci de studenți și profesori s-au convins deja de acest lucru. Sper că în curând vă veți număra și dumneavoastră printre ei.

2. Constantin Cucuș: Informatizarea în educație

Mai mult decât oricând, este momentul pentru reconsiderarea ansamblului curricular obiective-conținuturi-context-strategii-evaluare, legitimată de practica unei educații de factură nouă, informatizată. Apărută în 2006, la Polirom, cartea Informatizarea în educație, a domnului

Constantin Cucuș, ne oferă reperele epistemologice necesare pentru o construcție solidă a noii științe a educației, fiind o pledoarie pentru "înnoirea instrumentelor noastre psiho-pedagogice".

Sub influența TIC, a noilor teorii psihologice ale învățării și a noilor paradigme educaționale, lumea educației se schimbă, iar profesorii sunt chemați să răspundă primii acestor schimbări. Mai mult decât oricând, este momentul pentru reconsiderarea ansamblului curricular obiective-conținuturi-context-strategii-evaluare, legitimată impetuos de practica unei educații de factură nouă, informatizată.

Provocările pe care ni le propune autorul – un reprezentant de primă mărime a școlii pedagogice românești – se întemeiază pe dimensiunile în schimbare ale lumii cunoașterii și a educației ca urmare a utilizării noilor tehnologii, dimensiuni surprinse cu acuratețe în capitolele cărții "Informatizarea în educație: aspecte ale virtualizării formării":

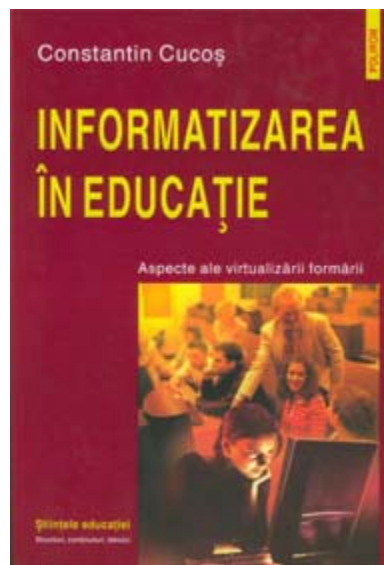
1. Virtualizarea educației – determinări, fundamente, perspective
2. Mondializarea și informatizarea procesului educativ
3. Cybercultura și avatarurile învățării în era internetului
4. Către un nou mediu de învățare: comunitatea virtuală
5. E-learning și resursele sale formative
6. Educația deschisă la distanță – o ipostază a virtualizării educației

Informatizarea educației este plasată în contextul mai larg al informatizării tuturor palierelor sociale, culturale și profesionale contemporane, lucrarea oferindu-ne repere epistemologice solide pe dimensiunile globalizării, economiei bazate pe cunoaștere, cyberculturii, comunităților virtuale de învățare, comunicării, virtualizării școlii.

În perspectiva autorului, departe de a separa, universul virtual creează noi oportunități de apropiere și de colaborare, dezvoltând competențe sociale necesare pentru desfășurarea activităților în contextul actual complex, dinamic, parțial virtualizat.

Social elearning devine așadar principalul instrument prin care campusurile virtuale își întemeiază valențele educative, delocalizând spațiul de învățare și promovând un constructivism focalizat pe interesele cognitive reale ale studenților.

Sub semnul noilor repere socio-culturale, constituite ca urmare a influențelor tehnologice masive, "principiile pedagogiei clasice trebuie reformulate, iar psihologia învățării trebuie să găsească alte soluții la dilemele ivite pe neașteptate. Constatăm cu uimire că ceea ce știam deja nu se mai "nimerește" cu faptele actuale. Apar acte și procese care nu mai pot fi explicate prin teoriile cunoscute".

Cartea domnului profesor Constantin Cucuș constituie o pledoarie pentru "înnoirea instrumentelor noastre psiho-pedagogice", invitația la lectură atentă pe care o lansăm pe această cale nefiind decât un ecou al provocărilor adresate de către autor practicienilor și cercetătorilor în elearning pentru aprofundarea teoretico-metodologică a instruirii asistate de calculator, într-un efort comun de constituire a unui domeniu la intersecția dintre educație și noile tehnologii ale informației și comunicării.

3. Mihaela Malița: e-Școala

Publicată în 2001, cartea abordează o temă de actualitate a ultimilor ani: informatizarea școlii. Autorii încearcă o incursiune în domeniu prin recurs la descrierea (efectelor) unor aspecte la intersecția dintre sistemul de învățământ și tehnologia informației. Chiar dacă unele capitole rămân departe de intențiile anunțate prin titlu și introducere, materialul favorizează reflecția atât asupra cunoștințelor pe care le avem despre elearning, cât și asupra modului în care acționăm atunci când folosim TIC pentru instruire.

Realizată în cadrul unui program TEMPUS, cartea *e-Școala* este a 4-a dintr-o serie de „manuale” destinate „să fundamenteze societatea informațională românească”, care abordează o temă de actualitate a ultimilor ani: informatizarea școlii. Autorii încearcă o incursiune în domeniu prin recurs la analiza unor aspecte la intersecția dintre sistemul de învățământ și tehnologia informației:

1. Calculatorul în educație
2. Primii pași pe Internet
3. O lume mai bună prin Internet
4. Decebal învață Javascript
5. Testarea cunoștințelor
6. Învățământul la distanță
7. Calculatorul în clasă

După cum se observă din simpla enumerare a titlurilor de capitole, cartea este eclectică – are teme abordate mai bine, cu subiecte pertinente și în ton cu anunțul din titlu, alături de teme tratate superficial, incomplete și chiar inadecvate. Cităm un paragraf din cadrul unui capitol „bine scris” tocmai pentru a argumenta opinia noastră asupra lipsei de coerență a cărții:

„Din păcate, însă, există un număr apreciabil de propovăduitori ai TI în școală care pun accentul mai mult pe existența calculatoarelor în școală decât asupra modului cum pot fi folosite ele. Succesul în învățământul modern nu se măsoară prin numărul de calculatoare și nici de cât de mult sunt ele folosite, ci de cum sunt folosite astfel încât să ducă la creșterea intelectuală și dezvoltarea talentelor și îndemnării elevilor.” (pg. 4)

În aceeași ordine de idei și în acord cu afirmația autorilor, considerăm că în abordarea informatizării educației trebuie făcută o distincție mai clară între conținuturile instruirii și procesul de instruire, cu alte cuvinte între obiectul de studiu informatică și zona de incidență a informatizării învățământului. Astfel, alocarea unui spațiu supradimensionat unor teme precum Javascript și HTML (aproape jumătate din carte) este nejustificată.

Pe de altă parte, pe lângă faptul că teme precum predarea și învățarea cu ajutorul calculatorului nu sunt tratate deloc, evaluarea este abordată superficial - capitolul se focalizează, în câteva pagini, pe testarea cunoștințelor prin teste grilă și conține informații eronate. Un alt capitol care ar fi trebuit să dea substanță unei monografii despre e-Școală – tema 7, *Calculatorul în clasă*, care cuprinde subcapitolele *Jocuri pe calculator* și *Soft-ul educațional* – este expeditat în două pagini.

O altă limită serioasă a cărții constă în incompletitudinea sau chiar inexistența definițiilor și precizărilor terminologice; autorii operează cu concepte insuficient clarificate (vezi soft educațional, tehnologii educaționale etc.). Sigur, conceptele deschise își au rolul lor într-un demers didactic de tip constructivist; bănuim că acesta a fost și argumentul autorilor pentru relaxarea discursului și abaterea de la o rigoare epistemică – menirea inițială a materialului fiind de suport de curs –, însă completarea ulterioară a textului prin activități cu cei care învață nu justifică privarea de o lectură de calitate a audienței (mai largă decât grupele de cursanți din respectivul proiect TEMPUS) de care se poate bucura cartea publicată.

Dincolo de limitele inerente oricărei activități de pionierat, dincolo de limitele unui produs finalizat în grabă al unui proiect limitat în timp și în efecte, cartea rămâne o încercare laudabilă de a aduce la îndemâna practicienilor câteva instrumente ale tehnologiei informației pentru îmbunătățirea activităților de educație formală și nonformală. Chiar dacă unele capitole nu reușesc în întregime acest lucru, cel puțin favorizează reflecția atât asupra cunoștințelor pe care le avem, cât și asupra modului în care acționăm atunci când folosim TIC pentru instruire.

4. Radu Jugureanu (coord.): Manual de instruire a profesorilor pentru utilizarea platformelor ELEARNING

Cartea *"Manual de instruire a profesorilor pentru utilizarea platformelor de elearning"* debutează cu un "Cuvânt înainte" prin intermediul căruia autorii atrag atenția asupra importanței formării cadrelor didactice în utilizarea TIC pentru instruire: schimbarea în educație nu se poate realiza fără asumarea acesteia de către cadrele didactice.

"De câțiva ani, documentele de politici educaționale la nivel european reafirmă statutul cadrelor didactice de actori-cheie ai oricărei strategii care vizează stimularea și dezvoltarea socio-economică

Spre exemplu, ca parte din strategia europeană pentru dezvoltare până în 2010, *Raportul Consiliului European asupra obiectivelor concrete ale sistemelor de educație și formare* menționează, pe primul loc în lista de priorități, creșterea calității și eficienței sistemelor de educație și formare din Uniunea Europeană și îmbunătățirea programelor de formare inițială și continuă a cadrelor didactice, cu următoarele elemente fundamentale: sprijinirea adecvată a cadrelor didactice și a formatorilor astfel încât să poată răspunde provocărilor societății bazate pe cunoaștere; formarea abilităților și competențelor în domeniul TIC; asigurarea accesului pentru toți la noile tehnologii." (pag. 11-12)

Autorii *Manualului de instruire a profesorilor pentru utilizarea platformelor de elearning* pledează pentru introducerea și utilizarea TIC în școală și se adresează, în egală măsură, atât practicienilor, profesorilor care utilizează în mod complementar noile tehnologii în predare, învățare și evaluare, cât și celor care îi formează pe acești profesori.

Cartea este structurată pe 6 capitole care se completează.

1. Ce este AeL?
2. Sala de clasă
3. Biblioteca
4. Clasa virtuală
5. Crearea lecției
6. Soluții și sugestii

Toate capitolele cărții încep cu prezentarea obiectivelor de învățare. Fiecare din aceste obiective specifică o anumită activitate pe care o va putea realiza cadrul didactic la sfârșitul studiului. Lucrările practice pe pași constituie fundamentul lucrării de față. Capitolele se bazează pe activitățile întâlnite în aplicația AeL din laboratorul informatizat. "Conceptele sunt prezentate și ilustrate cu exemple luate din situații reale, tehnologia este explicată clar", iar exercițiile practice permit aplicarea imediată a celor învățate.

Fiecare capitol se încheie cu concluzii care structurează informația prezentată anterior și cu sarcini de lucru care conduc la înțelegerea și aplicarea cunoștințelor.

Testele de autoevaluare prezente, de asemenea, în fiecare capitol, oferă cadrelor didactice posibilitatea de a depista lacunele sau greșelile pe care le fac și de a reveni asupra noțiunilor neclare.

Manualul este un veritabil instrument de lucru. Fiecare pagină, în partea stângă, a fost prevăzută cu un spațiu alb care, pe de o parte atrage atenția asupra adnotărilor înscrise pe acesta, iar pe de altă parte permite utilizatorului manualului să scrie propriile notițe, completări sau observații. Ce atrage atenția este modul personal de adresare utilizat în cartea *Manual de instruire a profesorilor pentru utilizarea platformelor de elearning*. Autorii se adresează direct cititorului, prin utilizarea verbelor la persoana a II-a, singular – lucru care poate oferi o anumită siguranță profesorului care se inițiază în utilizarea Programului AeL; lasă impresia că este îndrumat în mod direct, pas cu pas.

Nu putem trece, totuși, peste faptul că, deși se vrea a fi o pledoarie pentru instruirea cadrelor didactice în vederea utilizării platformelor de elearning, manualul oferă disproporționat foarte multe informații utile privind planificarea, pregătirea și predarea prin utilizarea platformei AeL.

5 Cătălina Nicolin: Ghid de tutoriat on-line

Contextual actual, caracterizat prin dinamica pieței muncii, reclamă perfecționarea continuă a tuturor categoriilor profesionale și, cu deosebire, a cadrelor didactice. Apărută în 2002, la Editura ASE, lucrarea "Ghid de tutoriat on-line" se adresează profesorilor și studenților și are ca scop clarificarea noțiunii de "tutoriat", în special în domeniul învățământului universitar la distanță.

Dezvoltarea tehnologiei informației și comunicării produce mutații importante, modificând astfel perspectiva asupra practicii educaționale. Conceptele de timp și spațiu se schimbă. Se schimbă și modul în care oamenii pot colabora, pot explora resurse, pot împărtăși idei și pot învăța. Necesitatea pregătirii pe tot parcursul vieții impune instruirea la distanță ca mijloc alternativ de educație și instruire continuă.

Primul capitol al cărții, "Tutoriatul on-line", este rezervat definiției conceptului de *tutoriat* și prezentării avantajelor mediului virtual de învățare. De asemenea, este evidențiat rolul tutorului în valorificarea potențialului formativ al acestui mediu. Sarcinile și responsabilitățile tutorului sunt analizate acoperind întregul parcurs de învățare. *Tutorul creează relații, împărtășește cunoștințe și experiență*. În termeni de comportament efectiv, acest lucru înseamnă, în concepția autoarei, crearea unei pagini de prezentare cu rol de introducere, un email de bun venit adresat participanților, care include date personale și aspecte legate de desfășurarea activității, înseamnă crearea și gestionarea unei pagini virtuale cu informații despre studenți.

Tutorul îi ajută și îi motivează pe studenți. Cătălina Nicolin propune valorificarea și adaptarea tehnicilor de motivare la mediul de lucru on-line și oferă exemple de practici tutoriale. Astfel, sugerează folosirea email-ului pentru aprecieri privind activitatea studenților și rezultatele activității lor. Recunoașterea și aprecierea lucrărilor interesante se poate face dându-le posibilitatea studenților să-și publice lucrările pe web și să le analizeze critic. Pentru stimularea activității cursanților este utilă recunoașterea și valorificarea competențelor și a nivelului de pregătire, prin desemnarea unor studenți care vor conduce discuțiile în cadrul cursului.

*Tutorul îl ajută pe student să-și dezvolte abilități academice și profesionale pentru a-și continua instruirea pe tot parcursul vieții. Suportul oferit de tutor se centrează pe formarea unui stil individual de învățare la elevi, pe dezvoltarea tehnicilor de muncă intelectuală, pe dezvoltarea abilităților de operare cu platforma virtuală. Autoarea oferă repere de acțiune concretă a tutorului, în sensul activizării participanților, a diversificării ofertei de conținut, a adaptării procesului de predare la stilurile individuale de învățare. Specificul activității în mediul virtual permite tutorului *personalizarea parcursului de învățare*, instruirea individualizată a elevilor. Este evidențiată, de asemenea, importanța feed-back-ului pentru reglarea procesului de predare-învățare. Responsabilitățile tutorului se extind însă și asupra viitorului profesional al elevilor, asupra carierei lor. Astfel, tutorul trebuie să valorifice interesele elevilor, să le faciliteze accesul la diferite resurse, să orienteze traseul școlar al elevilor.*

În capitolul II - "Materiale de lucru" este prezentată structura unui program de instruire a tutorilor, precum și o programă de formare a tutorilor. Autoarea propune trei cursuri de pregătire centrate pe activități de predare, de consolidare, respectiv de evaluare a activității tutorului. Ghidul vine în sprijinul cadrelor didactice interesate de tutoriatul on-line prin oferirea unui model de proiect de activitate a tutorului. Pentru fiecare secvență sunt stabilite comportamentele așteptate de la studenți, modalitățile de lucru, căile de comunicare, formele de evaluare și rolurile tutorului. Activitatea de proiectare a unui curs on-line necesită o bună pregătire a tutorului. În acest sens, sunt oferite instrumente web de autoinstruire. Pentru a facilita operarea cu aceste resurse, pentru a orienta activitatea de învățare, autoarea a enunțat scopurile lecției.

Secvența de conținut cu titlul „Planificare tutor” delimitează acțiunile de bază ale activității tutorale, abilitățile tutorului necesare în organizarea și desfășurarea activității, formele de organizare a activității studenților și modalitățile de evaluare, raportate la obiectivele cursului. Modelul de planificare detaliată a ședințelor de tutorat include: activitate generală (de la primirea studenților până la elaborarea proiectului profesional), activitate specifică, perioadă, metode, conținuturi.

Capitolul III, "Documente de sprijin", ghidează activitatea de proiectare realizată de tutor oferind un inventar de acțiuni ale tutorului la curs și un inventar de verbe pentru formularea obiectivelor, pentru descrierea comportamentelor formate la studenți. Un tutor de succes este acela care reușește să gestioneze relațiile sociale în cadrul grupului. În acest sens, ghidul oferă informații privind stadiile coeziunii grupului, privind tehnici de lucru în grup, precum și sugestii de acțiune a tutorului.

În capitolele IV, V și VI sunt prezentate studii de caz privind instruirea tutorului on-line, un curs de inițiere generală, un curs pentru începători privind utilizarea Internetului în clasă, respectiv un suport în elaborarea sitului tutorului. Pentru optimizarea învățării, situl trebuie să ofere cursanților o serie de informații utile, dar, în aceeași măsură, trebuie să-i dea posibilitatea tutorului să-și cunoască cursanții.

Învățarea la distanță presupune utilizarea tehnologiei în scopuri educaționale. Avantajele mediului virtual (precum accesul imediat și varietatea resurselor), ritmul propriu de învățare, relația pedagogică individualizată, pot fi valorificate numai după o bună cunoaștere a resurselor materiale de care dispun cursanții (necesarul de tehnologie) și a abilităților de lucru cu

computerul. Stilul de învățare și motivația reprezintă, de asemenea, indicatori importanți în organizarea și desfășurarea activității de învățare. Rolul tutorului este de a identifica și de a valorifica aceste aspecte. În capitolul VII- “Învățarea la distanță”, autoarea propune trei trepte de parcurs pentru a facilita învățarea în mediul on-line. Acestea se referă la stilului de învățare a cursanților, necesarul de tehnologie de care dispun studenții, cunoștințele și deprinderile obligatorii pentru lucrul cu computerul.

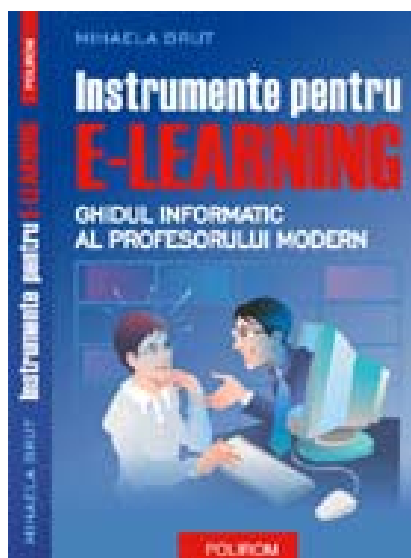
Ultimul capitol – “Alte programe utile activității de tutoriat” - prezintă modalități de utilizare a programului Outlook - Microsoft Schedule+ în planificarea activității tutoriale.

Utilitatea ghidului constă în faptul că oferă informații privind specificul activității tutorale precum și instrumente necesare activității de tutoriat on-line.

Conținutul informațional, sugestiile și explicațiile oferite sunt susținute de imagini *print-screen*, ușurând astfel înțelegerea pașilor de urmat într-o secvență de activitate. Dincolo de a realiza doar o abordare teoretică a activității tutorale, lucrarea oferă sugestii practice de motivare și supraveghere a cursanților, de cunoaștere a stilului de învățare a participanților, de comunicare în mediul virtual.

6. Mihaela Brut: Instrumente pentru E-Learning. Ghidul informatic al profesorului modern

Învățământul românesc trece printr-un proces de profundă modernizare, în primul rând datorită tendinței și politicii de utilizare a mijloacelor ICT în pregătirea și desfășurarea orelor. Profesorii simt din ce în ce mai acut nevoia de a-și dezvolta propriile materiale didactice, de a-și organiza cursurile într-o manieră modernă. Modelele actuale de învățare sunt centrate pe student, oferindu-i o mare autonomie, încurajându-i învățarea activă, acordându-i un rol important în crearea de materiale, în comunicarea și participarea la procesul de predare-învățare.

Elearning-ul devine o realitate din ce în ce mai prezentă în toate formele și nivelele de învățământ. În liceele din România a fost distribuită platforma integrată de instruire asistată de calculator AEL, împreună cu un set de materiale didactice deja proiectate. Elevii sunt stimulați să utilizeze diverse materiale Web pentru pregătirea temelor și chiar să dezvolte materiale didactice și software educațional. În universități, toți studenții înscriși la modulul pedagogic trebuie să urmeze cursul de *Instruire asistată de calculator*, iar standardele de funcționare a secțiilor de învățământ la distanță cer utilizarea unei platforme de elearning.

Profesorii – mai tineri sau mai în vârstă – simt din ce în ce mai des nevoia de a-și elabora propriile materiale didactice, de a-și organiza într-o manieră modernă cursurile. În epoca Internetului, adoptarea unui stil tradiționalist de predare riscă să nu mai percuteze, indiferent de importanța sau noutatea disciplinei. Acest lucru rămâne valabil nu doar în cazul profesorilor, ci și al oricărei persoane care are de susținut o prezentare în fața unui public, care are de coordonat o comunitate de interes sau care are de instruit un anumit tip de audiență.

Cartea *Instrumente pentru E-Learning. Ghidul informatic al profesorului modern* își propune să ofere o privire de ansamblu cât mai cuprinzătoare asupra ceea ce înseamnă elearning-ul în epoca actuală, prin prisma diverselor tipuri de instituții, organizații, proiecte, instrumente software specializate, scopul principal fiind acela de a crea abilitatea localizării rapide a oricărui tip de informație legată de domeniul educației. Sunt prezentate modelele de învățare și de livrare a lecțiilor cu ajutorul calculatorului (tutoriale, exerciții, jocuri educative, situri Web), metodele de evaluare/ examinare, tipurile de instrumente software de dezvoltare a materialelor didactice, structura și funcționarea unei platforme de elearning, diverse programe educaționale, universități virtuale, proiecte de învățare la distanță, publicații Web de auto-instruire, portaluri de elearning.

O altă miză importantă a cărții este aceea de a oferi cititorilor întreaga instruire necesară în vederea organizării, dezvoltării și publicării pe Web a *propriilor materiale didactice*. Plecându-se de la premisa unor cititori începători în domeniul IT, sunt descrise, pe rând, modalitățile de regăsire și organizare a resurselor educaționale de pe Web, de utilizare a unor instrumente de editare unui site Web, a cursurilor, tutorialelor, testelor on-line, de organizare a unei comunități virtuale instalând și utilizând forumuri de discuții, aplicații de tip chat, messenger, lecție virtuală, videoconferință, și chiar de instalare, configurare și utilizare a unei platforme de elearning open-source.

Un lucru care ni se pare foarte interesant este acela că, pentru orice noțiune explicată în carte sunt furnizate și adresele unor tutoriale sau instrumente Web de auto-instruire, ce pot fi utilizate în vederea aprofundării respectivei noțiuni.

Astfel, printre subiectele de interes ale cărții se numără:

- Localizarea pe Web a informațiilor legate de educație
- Crearea sitului Web al unei discipline
- Aplicații de tip *Site-Builder*
- *Macromedia Dreamweaver* și *Microsoft Front Page*
- Construirea de prezentări *Power Point*
- Dezvoltarea unui curs on-line
- Metode și instrumente de testare on-line
- Dezvoltarea unei comunități virtuale
- Situri Web ce pun la dispoziție materiale educaționale și cursuri gratuite
- Platforme de e-learning open-source
- AEL: pașii urmați în administrarea platformei și în pregătirea și desfășurarea lecțiilor
- E-learning în România: portaluri educaționale, învățământ deschis la distanță, cursuri on-line
- Programe și proiecte europene din domeniul educației

Cartea se adresează tuturor celor care doresc să învețe cum să își întocmească într-un mod profesionist materiale didactice moderne – de la tutoriale, cursuri interactive, materiale de testare – și cum să integreze aceste materiale într-un site Web, chiar într-o platformă de elearning.

7 **Olimpiu Istrate: Educația la distanță. Proiectarea materialelor**

Spațiul limitat din instituții, precum și diverse dificultăți întâmpinate de unii studenți, în joncțiune cu necesitatea pregătirii pe tot parcursul vieții, conduc la luarea în considerare a învățământului deschis și la distanță ca o alternativă viabilă ce se înscrie cu succes în paradigma nouă definită de fluiditatea rolurilor, centrarea pe student, resurse distribuite, facilități virtuale și lecții asincrone. Pentru saltul calitativ la o alternativă performantă, se impun două direcții de acțiune: o construcție teoretică solidă și o practică responsabilă.

Prima direcție de acțiune necesară pentru impunerea educației la distanță ca sistem alternativ și/sau complementar de educație se referă la necesitatea unei construcții teoretice ca bază epistemologică pentru folosirea noilor tehnologii în educație (în speță - în educația la distanță) în vederea constituirii unui mediu eficient de învățare. Aici se înscrie explorarea tuturor oportunităților și posibilităților utilizării computerului și Internetului în educația la distanță. Câteva precizări și clarificări conceptuale sunt urmărite în capitolele I și II ale lucrării domnului Olimpiu Istrate, pornind de la dimensiunea ontologică – depășirea culturii tiparului și efectele într-o societate postmodernă a comunicării generalizate –, fiind apoi atinsă dimensiunea praxiologică – prin evidențierea noilor cerințe ale profesionalizării, caracteristicilor educației la distanță și instituțiilor virtuale, tipurilor și modelelor de învățământ deschis și la distanță – vizând o decizie corectă la nivel instituțional, relativ la contextul particular în care instituțiile educative își desfășoară activitatea și la cererea de educație a societății.

A doua direcție se referă la percepțiile, atitudinile și practicile educatorilor. Câteva schimbări se impun, direcționate de paradigma actuală amintită mai sus, scopul fiind același din toată istoria învățământului – un mediu educativ cât mai eficient – scop însă mai proeminent ca oricând și redimensionat de noile tehnologii. Capitolul III al lucrării încearcă să identifice trăsăturile activității practicienilor din domeniul educației la distanță în contextul specific al mediului tehnologic, accentul fiind pus pe rolul, atribuțiile și competențele tutorului, datorită poziției particulare însemnate a acestuia, de pivot al unui sistem de învățământ deschis și/sau la distanță. Perspectiva cursantului este luată în considerare în cele ce urmează, capitolul IV fiind în întregime o pledoarie pentru un design eficient al materialelor suport. Resursele pentru învățare constituie o dimensiune importantă într-un sistem de educație la distanță, întregul demers educativ depinzând în mare măsură de forma prezentării conținutului – premisă pentru o învățare perceptiv-vizuală eficientă.

8 **Andrei Achimaș-Cădariu: Ghid practic pentru educație la distanță**

Lucrarea este o premisă teoretică pentru o practică responsabilă și orientată către calitate și eficiență în elaborarea programelor de educație la distanță la nivelul învățământului superior și al formării continue. Publicată în 1998, cartea constituie o introducere excelentă în domeniul educației la distanță, creionând cu succes cadrul pentru abordările recente ale educației mediate de calculator și elearning. Parcursul de aproape jumătate de secol al educației la distanță capătă noi valențe prin introducerea noilor tehnologii în sistemele de învățământ, oferind astfel, în perioada recentă, un nou puseu în ce privește cuprinderea, conținuturile, metodele și evaluarea.

Lucrarea "Ghid practic pentru educație la distanță" este o premisă teoretică pentru o practică responsabilă și orientată către calitate și eficiență în elaborarea programelor de educație la distanță la nivelul învățământului superior și al formării continue. Deși publicată acum 6 ani, cartea stă sub semnul unui imperativ de actualitate, exprimat de către autor în introducere:

"În condițiile renunțării la frontiere geografice, politice, sociale, etnice, financiare, într-o Europă care-și definește dimensiunile societății cognitive și informaționale, învățământul, suportul formării de specialiști dar și de mentalități, trebuie să-și deschidă larg porțile spiritului novator al democratizării. [...] Învățământul trebuie să dovedească o mare flexibilitate în elaborarea sistemelor, modalităților și mijloacelor educaționale."

Cuprinsul ghidului ne oferă o imagine asupra abordării metodice a tuturor aspectelor privind programele de formare în sistem ID:

1. Contextul european
2. Introducere în educația la distanță
3. Modele pentru educația la distanță
4. Managementul programelor de educație la distanță
5. Materiale pentru învățare prin educație la distanță
6. Dezvoltarea unui curriculum pentru educație la distanță
7. Populația țintă
8. Sprijin acordat studenților
9. Politica de cadre și formarea cadrelor pentru educația la distanță

Indicatori ai performanței pentru educația la distanță